

בשכ"ו
לשטרי
התשע"ה
ליצירה

ח' אדר

אל גינת אגוז

פרשת
תצוה
וחג פורים
גיליון 759

עלוך שבועי בהוצאת עמותת בית כנסת גינת אגוז רמת חן נתניה

לדאות באיבי הנחל לדאות הפרחה הגפן

פרשת תצוה:

על בגדים ובגידה, בגדי כהונה ו... תחפושת

הרב ערן טמיר

פרשת תצוה וחג הפורים מפגישים אותנו עם בגדים הנראים לכאורה שונים - בגדי כהונה מחד, והתחפושות לפורים מאידך. שורש ב-ג-ד, ולא במקרה, מכיל בתוכו את שלוש האותיות על פי סדרן, המופיעות לאחר האות 'אלף' אך בלעדיה. מדוע? מה משמעות הדברים?

מבאר הרב קוק בספרו 'ריש מילין' על האות 'א' - "האלף מעיר בו את המחשבה על הראשית, ההתחלה הקדומה, אנו צופים על גדולתה והננו משתוממים על יקרת חזיונה..."

אם כן האות 'א' מבטאת את היסוד האמתי של הכל. את המקור האלקי האחדותי של האמת והטוב, הצדק והיושר, שהוא תשתית הכל והוא גם מטרת הכל. בעולם מתוקן הכל מתחיל מהאלף, וממנה משתלשל ההמשך - בית, גימל, דלת.

הכל מתחיל מהמהות ומהמשמעות הנמצאת במחשבת ה' ורצונו שלמען הגשמת הערכים והאידיאלים הללו נברא העולם והאדם עד הגשמתם בפועל. אך כאשר ההמשך לא מופיע ממקורו, כאשר העולם החיצוני לא נובע מהשורש הפנימי, כאשר הלבוש הסביבתי לא מגלה את העצמיות באמת, אז מופיעה הבגידה - בג"ד, ללא הא'.

הבגידה מתבטאת בצורות שונות - בהתמכרות האדם לדברים פחות חשובים בחיים, לכניעתו לתכתיב החברתי באופן גלוי או סמוי, ואף ב'לבוש בגדים', כפשוטו וכדרשו, שאינם מתאימים באמת לו, אלא מבטאים את בגידתו בעצמיותו.

כך אנו מוצאים לא פעם את עצמנו מעריכים את עצמנו על פי קריטריונים בוגדניים כמעמד כלכלי, מעמד חברתי, הצלחות כאלו ואחרות, הנמדדות רק במבחן התוצאה החיצונית בחול וגם בקודש, וכל זאת משום שלבשנו 'בגדים' לא לנו.

ההתעטפות וההתכסות החיצונית, הנוגדת את המחשבה, ההרגשה והכוונה הפנימית האמתית, זוהי בגידה המתאפשרת על ידי הבגדים, וכלשונו של המלבי"ם (הכרמל שורש בג"ד) "פועל 'בגד' משותף לבגידה וללבוש, כי כמו שהבגד יתכסה בו האדם, כן יתעטף הבוגד ויתכסה, יתראה כאוהב ותחתיו איבה..."

בגדי הכהונה שלבשו הכהנים במקום הקודש - במקדש ובזמן עבודתם, מסמנים לנו את המטרה האמתית של הבגדים וממילא את היכולת לגלות זאת בחיינו ככלל וכפרטים.

רק מי שניגש לחיים מתוך מקור קדושתם, ולפעולות המעשיות מתוך שורש נשמתם, ככהנים במקדש, רק מי שמתחיל את הכל באמת מן ההתחלה מהאות 'אלף', יגיע אל הבית הגימל והדלת בצורה נכונה, ולא רק שלבישת הבגדים לא תגרום לו נסיגה וקלקול, אלא אדרבא, הם יוארו ויתרוממו ממקורם האלקי האמתי, וכל הפעולות והמעשים בעולמנו על כלל מורכבותם וסיבוכיהם, יתעלו ויביאו את העולם לגאולתו.

בהקשר הזה כולנו בחינת כהנים הלובשים בגדי כהונה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" ...

כבגדי כהונה גם התחפושת בפורים. פעמים רבות במהלך השנה האדם לא מתנהג כפי מה שהוא באמת, לא חושב ומרגיש את שנינו לחשוב ולהרגיש, מסיבות כאלו ואחרות. האדם מתחפש כל השנה למשהו אחר שהוא לא באמת. למען 'יראו' ולמען 'יגידו', ובוגד בעצמו ובעצמיותו ומלביש את עצמו בתדמיות כאלו ואחרות. אך בחג הפורים, פעם בשנה, מסוגל הוא להתחפש - למה שהוא באמת רוצה להיות ויודע שכך הוא צריך להיות. כל ילדה תגיד לך שהיא מתחפשת למלכה (אסתר) כי בתוך תוכה היא חושבת ורוצה להיות מלכה יפה ומקובלת, כמו שכל ילד יגיד לך הוא מתחפש לשוטר או חייל, כי בתוכו פנימה הוא רוצה להיות בעל עמדה, השפעה חוזק ויציבות, המתבטאת בעיניו בחיילים ובשוטרים.

התחפושת חושפת מה שבאמת אנו מחפשים וצריכים להיות, אך לפעמים אין לנו אומץ לעשות זאת. זה אולי ההסבר מדוע ישנם מבוגרים המחכים לפורים כדי להתחפש... ומבוגרים אחרים שאינם מבינים כלל מדוע עליהם להתחפש...

מתוך שבת תצוה וחג הפורים הבעל"ט, נזכה לגלות כל חיינו את הב-ג-ד מתוך הא' בכלל ובפרט, ובעז"ה נזכה לגאולה שלמה. (מאמר מאתר מכון מאיר)

שבת - שלום וחג פורים שמח!

טור זה נתרם, לעילוי נשמת המנוח ר' שלום בוסי זצ"ל. תנצב"ה. ולעילוי נשמת המנוח רפאל בן מאיר מגדלי ז"ל. תנצב"ה.

"אל גינת אגוז"
עורכים: עו"ד יאיר בוסי הי"ו.
הרב יואב שוכר הי"ו.
חברי המערכת המייסדים: הרב חיים בוסי, זצ"ל. רפי מגדלי ז"ל. מזל אושרת שער ז"ל.
כתובת המערכת: הנוטע 1 נתניה (יאיר בוסי)
פקס: 09-8829751 אי מייל: yairus@gmail.com
ניתן לשלוח חומר בקובץ WORD.

פרשת תצווה וחג פורים-מעיינות יואב

מאת הרב יואב שוכר הי"ו

"ואתה תצווה את בני ישראל" – כל האחריות מוטלת על משה רבנו והאותו ו' באה להוסיף שלא רק אתה תצווה, אלא גם הבאים אחריו חייבים להעביר את הציווי כלשונו וככתבו. וזה מובן לפי המשך הפסוק שכתוב "ויקחו אליך שמן זית להעלות נר תמיד" וציווי הדלקת נר תמיד מראה הכרת הטוב לבורא שהולך לפניו ענן ביום ועמוד אש לילה. וכך יתחנכו הילדים שמשולים לשתילי זיתים, שכמו שהזית לא ניתן להרכבה עם עץ אחר, כך גם בניו לא יתערבו בחברה לא נאותה, שהאב צריך לדאוג לחינוכם היהודי שיהיו כמו נר תמיד ומאירים באור התורה.

"ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" משה מעביר לאהרן אחיו את תפקיד הכהונה וזה נעשה מתוך התקרבות ולא גרם לריחוק ביניהם. ואף על פי שלא נזכר שמו של משה רבנו בפרשה, זכותו עומדת לעם ישראל לבטל את הגזרה שנגזרה עליהם בזמן מלכות אחשוורוש.

יש קשר עמוק בין חודש אדר למשה רבנו ע"ה. משה רבנו נולד בחודש אדר ונפטר בחודש אדר. מזלו של חודש אדר הוא דגים להראות גודל מזלו של חודש זה שלא שולטת בו עין הרע. ואולי גם בגלל סיבה זאת נולד מושיען של ישראל בחודש זה. המילה "דגים" בשינוי אותיות "מגיד" לרמוז "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל" שהמגיד הוא משה רבנו, הוא נבחר להוריד תורה לעם ישראל.

הגמרא בחולין (קל"ט/ע"ב) מקשרת בין משה, המן, אסתר ומרדכי. הגמרא שואלת משה מן התורה מנין? "ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (בראשית ו'ב) רש"י מסביר: "בשגם – בגימטריא משה".

המן מן התורה מנין? "המן העץ אשר ציויתך לבלתי אכול ממנו אכלת" (בראשית ג'יא).

אסתר מן התורה מנין? "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (דברים ל"א/י"ח).

מרדכי מן התורה מנין? "מר דרור" (שמות ל"ג) ומתרגמינן "מירא דכ"א".

ויש עומק נוסף בדברים "לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר" רומז שלא ידון הקב"ה את עם ישראל בזמן אחשוורוש, עד שנתן למשה שרמוז למילה "בשגם" לעמוד בתפילה ולסגור עליהם כיוון שאדם הוא בשר ודם ויכול לחטוא, וכל חטאם היה בחומר – באכילה ובשתייה.

א. "מר דרור" מרדכי בתפילתו הפך להם מר למתוק "וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר".

ד"א: מרדכי ואסתר זה בחינת אדם הראשון וחוה אשתו שאכלו מעץ הדעת והמן הרשע ימ"ש זה בחינת הנחש שפיתה את חוה לאכול מן העץ ולכן בפורים זה תיקון הדעת שחייב אדם לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כיוון שצריך לקיים את רצון ה' בלי דעת כיוון שאין הבדל בין ארור המן לברוך מרדכי, שהרי המהלך של המן גרם שמרדכי נהיה משנה למלך אחשוורוש.

ב. "המן העץ אשר ציויתך" רומז על המן הרשע ימ"ש שהחטיא את עם ישראל.

ג. "ואני הסתר אסתיר" שאסתר לא הגידה עמה ומולדתה, מספרת לאחשוורוש על התכנית של המן ימ"ש להשמיד את עמה.

יש רמז בתורה שיהיה מושיע לישראל משבט בנימין (ויגש מ"ו/כ"א) שכתוב "ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן, אחי וראש מופים וחופים וארד", כי מרדכי היהודי משבט בנימין "אחי וראש" רמו לאחשוורוש שמרדכי יהיה לו משנה.

ד"א "אחי וראש" שמרדכי יהיה אח וראש ליהודים, "מפיים" לשון מפה ורמז מכאן שרצוי לרוב אחיו, "חפיים" לשון חופה "וחופף עליו כל היום" רמז שדורש טוב לעמו, "וארד" לשון "כי ארד אל בני" רומז "ודבר שלום לכל זרעו".

רואים מכאן שמעלת חג הפורים גדולה אולי יותר מיום מתן תורה. ביום מתן תורה כתוב "ויהי קולות וברקים וענן כבד על החר משה ידבר והאלוהים יענו בקול" ההתגלות האלוהית הייתה באופן ברור ביותר. בפורים ההתגלות האלוהית הייתה בצורה טבעית לכאורה מקרית כמו שאנו קוראים במגילה "ויהי בימי אחשוורוש" כאילו מעשה על מלך וכל מה שקורה בממלכתו ואחר מכן נראה כאילו יד המקרה,

ולכן גם צורך היהודים הוא המן הרשע ימ"ש שהוא מזרע עמלק שכל מטרתו של עמלק להראות שאין אלוהים והכל מקרה, והפיל פור הוא הגורל וה' הפיל אותו בתוך המקריות שלו להראות שה' משגיח על כל הבריאה לפרטיה.

אולי מכאן נבין את ההלכה שאם אדם לא שמע תיבה אחת במגילה לא יוצא ידי חובת מקרא מגילה. כל מה שקורה בעולם מונהג בהשגחת הבורא יתברך ויתעלה.

כיוון שאם אדם לא שומע תיבה אחת כלומר אינו שם לב לכל פרט שקורה עמו במהלך חייו ולא רואה שהכל נעשה מאתו יתברך שמו, "אינו יוצא ידי חובה". כלומר כאשר יוצא מן העולם מאבד את התכלית שלשמה הוא בא לעולם, כיוון שהקב"ה ברא את האדם כדי שתתגלה מלכותו בכל העולמות.

ויהי רצון שנזכה לעשות רצונו כרצונו, ולכוון את המחשבה והכוונה האמיתית בכל מצווה לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו באהבה.

שבת – שלום וחג פורים – שמח !

פרשת תצווה : מאת הפרשן משה לויאן זצ"ל

כבשים שנים – שני כבשים (שמות כ"ט : ל"ח) כאשר הסופר מופיע לפני הסיפור, כל הגופים מרוכזים במקום אחד ונמצאים יחד. אולם כאשר הסופר מופיע אחרי הסיפור הגופים אינם מלוכדים, אלא נפרדים זה מזה.

"וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד: את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים" (שמות כ"ט : ל"ח). אין "לעשות" את שני הכבשים יחד בבוקר או להעלות אותם על המזבח בערב. הספרה "שנים" מופיעה לאחר הספור - כבשים – ולכן יש להפריד בניהם: אחד בבוקר ואחד בערב. כך שלאחר הקרבת הכבש השני מספרם יהיה "שניים". לו היה כתוב: "שני כבשים" היה צריך להקריב את שניהם ביחד.

"וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים, וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלושה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן" (ויקרא י"ד : י). היות וכתוב "שני" בצירוף "שני כבשים" מופיעה לפני הספור - כבשים- לכן יש לקחת את שני הכבשים ביחד. כמו כן לפי אותו השיטה יש לקחת את "שלושה עשרונים סלת" במקום אחד. בהמשך הכהן יפריד בין הגופים כנדרש. (המשך בעמ' הבא)

שבת – שלום !

טור זה נתרם ע"י אייל בוסה הי"ו לברכה ולהצלחה, לו ולמשפחתו. ולעילוי נשמת סבו המנוח הרב חיים בן ר' שלום בוסה זצ"ל.

ספר מגילת אסתר מאת הפרשן משה לויאן זצ"ל

מגילת אסתר פרק א' פסוק א' מביא: "ויהי בימי אחשוורוש". כתבתי לא פעם שהאות ו' בראש המילה קושרת את צד ימין לצד שמאל. מגילת קהלת מסתיימת עם הצירוף: "אם טוב ואם רע". ומגילת אסתר שבאה אחריה פותחת במילה "ויהי". האות ו' שפותחת את מגילת אסתר קושרת את סוף קהלת את המילה "רע" מצד ימין לתחילת מגילת אסתר "ימי אחשוורוש" שבצד שמאל. המכנה המשותף בין שני הצדדים הוא "רע", וחז"ל פירשו: "הוא אחשוורוש" הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו.

הפסוק ממשיך ומביא: "בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה". הצירוף "בימים ההם" מופיע מספר פעמים במקרא ופירושו שאלו היו ימי מלחמה, מהומות, ריב ופורענות. כל המדינות נקלעו אל תוך הסערה והיה אי שקט ומלחמות. וזאת על פי האות ב' דגושה פתוחה במילה "בימים", אשר מכניסה את צד ימין, היינו את "שבע ועשרים ומאה מדינה" אל תוך הימים ההם ומוציאה אותם אל צד שמאל.

הצירוף: המלך אחשוורוש מסביר, שרק הוא מלך, המילה אחשוורוש באה אחרי המילה המלך ובכך הוא חוסם בגופו את דרכם של אותם האנשים שרצו לבוא במגע עם המלוכה, לאחר שניהל מלחמות קשות הוא גבר על כולם וישב לבדו על כסא המלכות.

ושתי המלכה – המלכה ושתי

"ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים". הצירוף "המלכה ושתי" פירושו: שרק ושתי מלכה והיא מחליטה בתחום סמכותה. והסיבה היא: שהמילה ושתי כתובה אחרי המילה המלכה, חוסמת בגופה ואינה מאפשרת לגוף אחר לבוא במגע עם המלוכה, ולכן היא המלכה הבלעדית.

לעומת זאת כאשר המילה מלכה כתובה אחרי המילה ושתי, גם לבאין אחריה גישה עם המלוכה. ז"א יש עוד הרבה כמוה. כאשר המלך והשרים אומרים "ושתי המלכה" הם מעמידים אותה בדרגה נמוכה יותר ומתכוונים שגם אחרות יכולות לבוא במקומה. על פי כלל זה שלמדנו פה, יש מזמורים בתהילים שכתובים: מזמור לדוד, ויש המתחילים לדוד מזמור. (ראה בהרחבה ספרי "פניני המקרא" עמוד 179).

סירובה של המלכה ושתי

המלכה ושתי סירבה לבוא אל המשתה אשר עשה המלך אחשוורוש. והסיבה היא: שהנוהג היה שהמלך הוא שמביא את המלכה ולא הסריסים, היא ראתה בזאת פגיעה בכבודה ובזלזול המלך בנוהגי המלכות. (ראה ספרי "פניני המקרא" עמוד 177).

אחשוורוש והסריסים

ושתי סירבה לבוא למשתה ולא עשתה את מצוות המלך. פרק א' פסוק ט"ו מביא: כדת מה לעשות במלכה ושתי על אשר לא עשתה את מאמר המלך אחשוורוש ביד הסריסים". האות ב' דגושה שוואית במילה "ביד" מהווה שער כניסה אשר דרכו צד ימין שהוא אחשוורוש נכנס אל תוך צד שמאל ונשאר שם. ז"א שהמלך שבי בידי הסריסים. הוא שומע בקולם, ממלא את רצונם ומקבל את עצותיהם. מכאן אפשר להסיק על אופיו החלש של המלך.

שמו הולך לפניו

בספר אסתר פרק ב' פסוק ה' מופיעים הביטויים: "ושמו מרדכי" – "נבל שמו". הביטוי "ושמו מרדכי", המילה "שמו" מופיעה לפני המילה "מרדכי", לפיכך: כל הגופים שבצד ימין נתקלים קודם בשמו של מרדכי, שומעים את שמו ואחר כך רואים אותו. ז"א מרדכי הוא איש מפורסם, ידוע, צדיק שכולם שמעו עליו. מכאן נוצר הביטוי "שמו הולך לפניו". ולכן מביא הכתוב את סדר המילים ושמו לפני מרדכי.

הביטוי "נבל שמו", המילה "נבל" מופיעה לפני המילה שמו, כל הבאים מצד ימין רואים אותו ובאים במגע איתו. אבל לא מכירים אותו ולא יודעים את שמו, מפני שהמילה שמו מופיעה מאחורי גבו על ידי גופו ומכאן חז"ל פירשו: "הרשעים קודמין לשמן" – אבל הצדיקים שומע קודם להם" (אסתר רבא י"ז, ב').

מרדכי לא משתחוה להמן

ספר אסתר פרק ג' פסוק ב' מביא: "וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעים ומשתחוים להמן כי כן ציווה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה". מרדכי הוא היחיד אשר לא משתחוה להמן ולכאורה הוא מפר את צו המלך. האות ו' שרוקה במילה "ומרדכי" בראש מילה, קושרת את מרדכי מצד שמאל למלך שבצד ימין וגוררת אותו אחרי המילה המלך שלפניה. ז"א לאן שהמלך ילך מרדכי איתו.

מרדכי היה רגיל להיות במחיצתו של המלך. באותם ימים המשכילים והחכמים שביהודים היו מקבלים תפקידי מפתח בממלכה. מרדכי היה משכיל, בעל חכמה ויודע דעת ומבין דעת ואשר כוח בהם לעמוד בהיכל המלך (דניאל א', ד').

לפיכך: אם מרדכי היה משתחוה להמן במישרים זה היה נחשב כאילו ובעקיפין שהמלך השתחוה להמן ודבר זה לא ייתכן.

על היחסים בין מרדכי להמן שמעתי באחד הדרשות, ששניהם היו גנרלים בצבא המלך והשתתפו במלחמות. עם סיום תפקידם בצבא פנו השניים לחיים הפוליטיים, בדיוק כמו שזה קורא בימינו ובכל הארצות ולא רק בישראל, הם קיבלו תפקידי מפתח מהמלך והתחרות שהייתה ביניהם בעת השרות נמשכה גם בתפקידיהם החדשים.

מרדכי יודע עתים

ספר אסתר פרק ג' פסוקים ו-ז' מביאים: "ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי בחודש הראשון הוא חודש ניסן בשנת שתיים עשרה למלך אחשוורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר".

גם פה כמו תמיד תפקיד חשוב לאות ב' דגושה ופתוחה בראש המילה "בחדש", היא מכניסה את מרדכי שהוא צד ימין אל תוך החודש ומוציאה אותו לצד שמאל.

מרדכי נכנס לתוך החודש הראשון שהוא חודש ניסן ממשך ועובר את כל החודשים ויוצא אחרי שניים עשר חודש שהוא חודש אדר. כלומר: מרדכי שולט על העת והזמן על כל חודשי השנה, מרדכי היה בין יודעי העתים שבחצר המלכות.

לאורך כל ההיסטוריה, בעלי ההשכלה שמבין היהודים תפשו עמדות חשובות אצל המלכים והנשיאים, הראשון היה יוסף הצדיק שמאסיר הפך למשנה לפרעה במצרים.

המן במשתה אסתר

ספר אסתר פרק ה' פסוק ה' מביא: "ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר".

המן הרשע בשל מעמדו הרם מאוד התלהב מהזמנת אסתר לבוא למשתה. נעיון בצירוף: "המלך והמן אל המשתה". המן יותר קרוב למשתה, המילה "אל" מובילה את המן למשתה הוא קרוב יותר, המן עומד בראש והמלך מופיע אחריו. מכאן אנו מבינים שהמן מאוד התלהב לבוא למשתה.

ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר

ספר אסתר פרק ז' פסוק ה' מביא: "ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר מי הוא זה". המילה "ויאמר" במשפט זה מופיעה פעמיים ונשאלת השאלה מדוע?

אסתר שופכת את ליבה ומבקשת הצלה ומקלט לה ולעמה. המילה "ויאמר" מופיעה פעמיים וכל הצירוף מוזר מבחינה תחבירית. אבל ישנו הכלל הגדול: שאין חסר ואין מיותר בתורה. וזהו ההסבר: המילה הראשונה ויאמר פירושה שהמלך דיבר אל אסתר, האות ל' שוואית במילה לאסתר משעבדת את צד ימין, את אחשוורוש והאמירה שלו לרשות צד שמאל, ז"א לאסתר. והפירוש הוא: שמעכשיו האמירה שייכת לך, אני מעביר אלייך את כל סמכויותי ומוכן לבצע את ההוראות שלך. כל מי שהעז לפגוע בך ובעמך, לגבייך ולגבי הוא כעין טיפת מים. מי שמתאדה ונעלמת. משמעות האות מ' במקרא זה חומר נוזלי כמו מים וצורתה של האות מ' היא צורת גלים.

פורים בלשון רבים

המילה פורים מהווה ריבוי של המילה פור ונזכרת חמש פעמים במגילת אסתר. הצירוף: "אחשוורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן" קובע שגם המלך הפיל פור וזאת לפני שהמן עשה כך. בתקופות הקודמות המלכים היו מחזיקים אנשים חכמים ויודעי עתים אשר היו מגלים למלך את כל מה שעומד להתרחש בממלכתו. מרדכי היה שולט בחוכמת האסטרוולוגיה והיה יודע מראש על כל מה שעתיד להתרחש, אחשוורוש צירף אותו לצוות החכמים שעמדו לרשותו. לפיכך המלך היה הראשון, עוד לפני המן שידע על המתרחש בממלכתו. כמו כן המילה הגורל כתובה בחולם מלא שהוא במשמעות של רבים. סיבה נוספת: היות וצריך לקיים שני ימי פורים, לכן מילה זו מופיעה בלשון רבים.

(לעילוי נשמת הפרשן הגאון הצדיק והטהור משה בן מרים ואברהם לויאן זצ"ל) (ערכו: אורנית וארז לב וציון לב לויאן)

פרפראות

בפרשת תצוה לא מוזכר שמו של משה רבינו ע"ה. ובכל הפרשיות משעה שנוולד משה, הוזכר שמו. חוץ מחומש דברים בפרשיות ראה שופטים **כי תצא כי תבוא**, וכן בכל חומש בראשית ומרומז באותיות מחני נא מספרך "אשר כתבת" א' חומש בראשית, ש' שופטים, ר' אה כי תצא, כי תבוא, תצוה.

והטעם שלא מוזכר שמו בפרשת תצוה, כתב בעל הטורים משום שמה אמר מחני נא מספרך אשר כתבת לכן לא הוזכר שמו. ואע"פ שמה רבינו אמר זאת רק אם ה' לא ימחל על מעשה העגל והרי ה' מחל לישראל, בכל זאת כיון שיצא מפי משה, וקללת חכם אפילו על תנאי באה.

עוד טעם שלא הוזכר שמו של משה בפרשת תצוה, מפני שתמיד חל היארציט שלו בפרשת תצוה, ביום ז' אדר.

ויש מרמזים רמזי יפה מחני נא "מספרך" אותיות מספר כ' דהיינו הפרשה העשרים מתחילת בראשית. כלומר שמה רבינו ביקש מחני נא מהפרשה העשרים שהיא פרשת תצוה.

וחשב אפדתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה. אומר ה"משך חכמה", שמבואר בגמרא קידושין דאם הישב לעבוד עבודה זרה ח"ו, אפילו שלא עבר, נחשב כאילו עבד ע"ז. וזה הכוונה "וחשב אפדתו", שהאפוד מכפר על ע"ז, ולכן אף מחשבת ע"ז מתכפרת שהרי זה "כמעשהו", שזה נחשב כמו שעשהו כבר, אע"פ שרק חשב.

ויש מפרשים שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וזה הפירוש "וחשב אפדתו" שמחשבה של אדם לקיים מצוה שדומה לאפוד, כמו קישוט, "כמעשהו", נחשב כאילו עשה המצוה.

מעשה חרש אבן. רמז כשפוגעים באדם צריך להיות חרש ואבן, דהיינו להבליג.

חשן. בהפוך נקרא "נחש". והכוונה בזה, שישראל שואלים בחושן, והגויים שואלים בנחשים. דהיינו כישוף. וזה הפירוש כי לא "נחש" ביעקב.

תרשיש שהם וישפה. ישפה היתה האבן של בנימין, ובבעל הטורים מרמז זאת ש"ישפה" עם הכולל בגימטריא בנימין בן יעקב.

ובגמרא מסופר על דמא בן נתינא, שבאו ישראל לקנות ממנו אבן ישפה בשביל החושן. אך מכיון שאביו ישן באותה שעה על הארגו ששם היתה האבן, לא רצה להעירו מפני כבוד אביו, אפילו שמפסיד הרבה כסף בזה. ובשכר זה קיבל שכר מן השמים שנתעשר אחר כך, שנוולדה לו פרה אדומה, ובני ישראל קנו זאת ממנו בדמים מרובים.

ולכן גם זכה דמא בן נתינא שתהיה ברשותו דוקא אבן ישפה, לרמז על מעלת כיבוד אב, שגם בנימין היתה האבן שלו בחושן ישפה, שבנימין כיבד את אביו, שלא השתתף במכירת יוסף, ולא נגרם על ידו צער לאביו.

את האורים ואת התומים. ומפרש רש"י שנתנו לתוך החושן כתב של שם המפורש שעל ידי זה יכלו לשאול והיה מאיר ומתמם את דבריו. וזה היה רק בבית ראשון, ובבית שני נגזר השם המפורש על ידי יאשיהו המלך, ולכן לא היו יכולים לשאול על ידי אורים ותומים, וכמו שמפרשה רמב"ן שסוד היה מסור למשה רבנו מפי הגבורה על כוונות מיוחדות ע"י השם המפורש שהיה יכול הכהן הגדול לצרף האותיות וסודות האלו שהיו מאירים ולהבין מצירוף זה את התשובה, אבל בבית שני לא היה השם המפורש לכן לא ידעו לצרף את האותיות.

ועשית את מעיל. חז"ל אומרים שהמעיל מכפר על עוון לשון הרע. והטעם שיבוא דבר שיש בו קול-ע"י הפעמונים, וכפר על דבר שבקול, והוא לשון הרע. (מאת הרב גרשון שטיינברג זצ"ל)

חידון פורים

שאלות

1. כמה ימים נמשך המשתה של המלך אחשורוש?
2. מי היתה הדסה?
3. מי היתה זרש?
4. באיזו דרך נבחרה המלכה מבין כל הבתולות המועמדות למלכות?
5. כמה זמן נמשך תהליך בחירת המלכה מקרב היפהפיות שקיבץ אחשורוש, למן המשתה שבו גורשה ושתי, ועד להיבחרה של אסתר?
6. מהו המקור של השם אסתר?
7. כשאחשורוש הסכים לתכניתו של המן - מה הוא ידע על העם שהוא הולך להשמיד?
8. אסתר לא רצתה ללכת אל המלך אחשורוש להתחנן על גורל היהודים - מדוע?
9. מדוע רצה המלך ביקרו של מרדכי, וציווה על המן להרכיבו על הסוס?
10. מי היה חרבונא, ומה היה תפקידו?
11. על איזה פשע ציווה אחשורוש לתלות את המן על העץ?

תשובות

1. אחשורוש היה נפוח ורברבן ואוהב להשתכר ואוהב נשים. הוא היה מוכן לחגוג 365 ימים בשנה, אבל בכל זאת צריך קצת לעבוד, אז הוא הסתפק בחצי מהזמן, והמשתה שלו נמשך מאה ושמונים יום (א' ד')
2. הדסה היה שמה העברי של אסתר. אבל "הדסה" זה שם שלא מצלצל טוב. אז מרדכי, לפני שהוא שלח אותה לתחרות היופי אצל המלך אחשורוש, החליט שכדאי להחליף לה את השם, כמו לכל יפהפייה הוליוודית. (ב' ז')
3. זרש היתה אמו המסכנה של ויזתא המסכן. מגילת אסתר וחז"ל מתארים אותה בתור אישה תכנית ומרושעת, ולכן כל מה שקרה לה הגיע לה. אבל אם חושבים על זה, אז אולי היא היתה סתם אנטישמית כמו כולם, כי זה היה אז באופנה. (ה' י')
4. בכל לילה הביאו יפהפיה אחרת לחדרו של המלך, והוא התרשם ממנה באופן אישי. (ב' יב' - יד')
5. שלוש וחצי שנים (א' יג' - ב' טז')
6. "אסתר" הוא שמה של אלה בבליית הקשורה בירח ובכוכבים. מכאן התגלגלה המילה Star - שפירושה באנגלית: כוכב.
7. אחשורוש ידע שזהו עם שונה מאחרים, אבל בכלל לא ידע מיהו העם שהוא הולך להשמיד. (ג' ח')
8. אחשורוש הראה סימנים שהוא כבר אינו רוצה בה. ואסתר פחדה לעצבן אותו. (ד' י')
9. נודע לאחשורוש שמרדכי תפס שני סריסים שביקשו לשלוח יד במלך. ומאחר שאחשורוש שנה באופן מיוחד אנשים ששולחים ידיים, הוא החליט לתת למרדכי צליש. (ו' ג-ד')
10. חרבונא היה הסריס, שהלשין על המן שהקים עץ לתלות עליו את מרדכי. (ז' ט')
11. אחשורוש "תפס" את המן "על חס" כשהוא שוכב על המיטה של אסתר, והאשים אותו שניסה לאנוס את המלכה אסתר. (ז' ח')

חג פורים שמח

תרומות וחסייות, קודש להוצאת העלון
יתקבלו בברכה וכל המזכה את הרבים
זכות הרבים תלויה בו.

לתרומות, חסייות והפצה נא לפנות לעו"ד יאיר בוסיה
טל. 052-2545521

שבת שלום וחג שמח